

L'andorranitat a través de l'esport

Jordi Beal i Vilaginès

Quan se'm va demanar si volia fer un escrit per a la Universitat Catalana d'Estiu sobre el tema de l'andorranitat des del punt de vista de l'esport, primer vaig pensar que, malgrat les meves vivències, em seria molt difícil, ja que escriure no ha estat mai el meu fort. Tot i així, i després de fer-hi moltes voltes, ho vaig acceptar perquè vaig pensar que valia la pena i, per tant, intentaré explicar –amb una petita col·laboració– el que he sentit quan he representat Andorra en les diferents competicions en què he participat i donaré el meu punt de vista sobre les diferències que hi pot haver, pel que fa a l'aspecte de l'andorranitat, entre alguns esports que es practiquen al nostre país. Aquesta serà la via per la qual intentaré fer la meva aportació de com jo veig que es viu l'andorranitat en l'àmbit de l'esport.

Demà veurem novament la delegació d'Andorra desfilant en els Jocs Olímpics de Pequín i serà amb motiu de la cerimònia de clausura; aquesta és l'exportació d'andorranitat més mediàtica en un esdeveniment esportiu i, en aquest cas, en el més important del món. De fet, són molt poques les ocasions que tenim de fer-ho i molt pocs els esportistes que es guanyen –més o menys, segons el cas– el privilegi de representar-nos en aquest tipus d'esdeveniments de primer nivell mundial, ja siguin jocs olímpics, fases finals de campionats del món, etc.

De la meva experiència representant Andorra en competicions internacionals –tant, entre d'altres, en competició sub-18, contra la potent Namíbia, veïna de Sud-àfrica, o en la meva època sènior, en superar Suècia en la segona fase de classificació de la Copa del món del 2003 com a jugador, o recentment contra Espanya com a seleccionador– el que més recordo és l'emoció que em produïa representar el meu país i el fet de fer-ho dins d'un col·lectiu on el que ens unia era tant el resultat del partit com el fet de la mateixa representació, lluint els colors de la nostra bandera. És quelcom d'especial i que, penso, sols es pot sentir en aquestes circumstàncies.

A més de la meua pròpia experiència i com a exemple de dues maneres diferents de considerar l'andorranitat, penso que pot ser interessant parlar de dos dels esports que participen en competicions internacionals. Crec, doncs, útil de comparar l'esport més massificat i mediàtic d'avui, el futbol, amb un altre que s'apropa més a la realitat de la major part de les federacions esportives andorranes: el rugbi. Tots dos tenen, curiosament, un mateix origen al país: l'any 1948 un grup de joves va crear, per poder participar en la Lliga Catalana, el Futbol Club Andorra. Uns anys més tard d'aquesta associació en va nàixer una secció de rugbi que, poc després, s'independitzava i fundava, l'any 1962, el VPC Andorra Rugby XV, que acabaria jugant en competicions de França després de fer-ho en competicions de Catalunya i Espanya.

Des d'aquells orígens fins a la situació actual, les dues entitats han viscut uns processos diferents i prou interessants de valorar. En primer lloc em vull referir al rugbi, ja que és el que conec més, tal com ha quedat clar quan parlava de la meua experiència.

L'any 1986 es va crear la Federació Andorrana de Rugbi amb la voluntat de participar en competicions internacionals. I des d'aleshores el rugbi ha viscut molt intensament el sentiment d'andorranitat per diferents raons; en primer lloc, perquè la major part dels jugadors que han representat Andorra amb els Isards han tingut molt arrelat aquest sentiment.

Cal, així mateix, tenir present que el rugbi, en tant que esport col·lectiu de contacte, té una característica especial que es fa evident en la preparació psicològica de l'equip, que podríem assimilar a la preparació per a un combat cos a cos. D'aquesta manera, el lligam entre els jugadors en el moment de cantar l'himne fa que l'equip visqui aquest moment d'una manera molt intensa. És el moment en què hom es prepara per lluitar (dins les regles del joc) contra un equip que representa un altre país, quasi sempre molt més gran, cosa que afavoreix l'aparició d'un sentiment especial d'andorranitat, sentiment que és viscut per tots els jugadors i que es transmet al públic i que, i potser això és el més important, és viscut intensament sobretot per tots els joves jugadors de les categories inferiors.

Això fa també que jugadors que han defensat la samarreta andorrana, tot i ser d'altres orígens –alguns de països molt coneguts de la cultura pròpia del rugbi– s'hagin volgut integrar al grup, i estic convençut que, quasi tots, han viscut i s'han contagiats del sentiment d'andorranitat.

Aquest fet, i el que deia abans de la comunió de jugadors i públic, fa que aquest sentiment d'andorranitat es visqui amb tanta o més intensitat en les competicions de les categories inferiors: el fet de conèixer l'himne i cantar-lo és una necessitat per a qualsevol jugador de rugbi.

D'altra banda i com a element de comparació, l'evolució del futbol a Andorra ha estat força diferent: des de la creació del Futbol Club Andorra l'any 1948 i després d'uns anys en què els equips estaven formats bàsicament per jugadors nacionals,

van passar més de quaranta anys fins a la creació de la federació. Després de l'esmentada primera etapa, el FC Andorra va començar a importar jugadors professionals, millors que els que hi havia aquí.

Va ser l'any 1996 quan es va crear la Federació Andorrana de Futbol i l'equip nacional, format quasi exclusivament dels jugadors del Futbol Club Andorra, va començar la participació en competicions internacionals, i no va ser fins més tard que es va crear la lliga nacional, amb clubs locals, molts amb noms significativament al·legòrics de diferents comunitats arrelades a Andorra.

Des d'aquell moment, també jugadors d'alguns d'aquests equips van entrar a formar part de l'equip nacional, el qual, al meu entendre, està sovint mancat, en tant que equip, del sentiment d'andorranitat mínim necessari per representar el nostre país en el concert internacional. No és culpa dels jugadors i sí de les circumstàncies que han envoltat l'evolució d'aquest esport, tot i que, al principi fos practicat, bàsicament, per jugadors amb un sentiment d'andorranitat indiscutible i que avui n'hi pugui haver, segur, que el tinguin tant o més que el que tenien aquells pioners dels anys quaranta.

Pel que fa a la resta dels esports que es practiquen al país –si deixem a part l'esquí, que pel fet de ser l'esport nacional ha, o hauria, de portar més que cap altre la bandera de l'andorranitat– estarien tots més a prop del rugbi que del futbol, ja que tant el bàsquet com el voleibol, que han viscut temporades amb els seus clubs al màxim nivell professional, sempre han mantingut les seves federacions i seleccions nacionals dins d'un amateurisme similar al del rugbi i a la resta dels esports col·lectius. Els esports individuals, la majoria amb un nombre limitat de practicants, tot i tenir sovint participació en competicions internacionals –per exemple, el tir, la vela, etc.– és molt variable i estan molt lligats als seus practicants i a la seva voluntat de transmetre, en les seves sortides internacionals, el sentiment d'andorranitat que, al marge de la mateixa competició esportiva, els hauria d'acompanyar quan en una competició internacional actuen sota la bandera andorrana.

En definitiva, l'esport hauria de ser, en les competicions internacionals, un vehicle d'afirmació nacional per als andorrans i, en l'àmbit intern, una eina d'integració per als estrangers residents al país, de manera que, com deia, a més de la competició purament esportiva, fos, per a tots, un element de confirmació d'andorranitat, a més a més necessari davant una globalització que tendeix a unificar-ho tot i no sempre en el sentit més positiu de la paraula.

Jordi Beal i Vilaginès,
llicenciat en educació física